

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Petry Weissové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **O. H.**, zast. JUDr. Viet Anh Nguyen, advokátem, se sídlem Myslíkova 32, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 12. 2021, č. j. OAM-76/ZA-ZA11-LE24-2021, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 4. 4. 2022, č. j. 53 Az 1/2022 - 30,

t a k t o :

Kasační stížnosti **se p ř i z n á v á** odkladný účinek vůči rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 4. 4. 2022, č. j. 53 Az 1/2022 - 30.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaný shora označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“), rozhodl o nepřipustnosti žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany, a řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany podle § 25 písm. i) téhož zákona zastavil.

[2] Žalobce brojil proti napadenému rozhodnutí žalobou u Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“), který ji v záhlaví uvedeným rozsudkem (dále jen „napadený rozsudek“) zamítl.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) nyní proti napadenému rozsudku brojí kasační stížností, jejíž součástí učinil rovněž návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[4] Návrh na přiznání odkladného účinku stěžovatel odůvodňuje tím, že by pro něj výkon nebo jiné právní následky napadeného rozhodnutí znamenaly nepoměrně větší újmu, než jaká může vzniknout přiznáním odkladného účinku jiným osobám.

[5] Stěžovatel poukazuje na to, že podání žaloby proti napadenému rozhodnutí sice podle § 32 odst. 2 zákona o azylu nemělo odkladný účinek, krajský soud jej však stěžovateli na základě jeho žádosti přiznal; důvody pro přiznání odkladného účinku přitom přetrvávají i nadále. Kvůli probíhajícímu válečnému konfliktu dochází v mnoha částech Ukrajiny k bojům, a to včetně západní části, ze které stěžovatel pochází. Velké množství tzv. vnitřních uprchlíků vede ke změně životních podmínek i v těch částech Ukrajiny, které doposud nebyly významněji zasázeny bojovými operacemi. Stěžovatel je přesvědčen, že nebezpečí, které by mu hrozilo v případě vycestování do země původu, je nepoměrně větší než újma, která by přiznáním odkladného účinku hrozila třetím osobám.

[6] Stěžovatel dále uvádí, že jeho vazby k Ukrajině jsou zcela zpřetrhány. V České republice žije od roku 2004, tedy celý svůj dospělý život, a návrat na Ukrajinu za současné situace si neumí představit. Přestože byl odsouzen za páčání úmyslné trestné činnosti k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce tří let, má za to, že přiznání odkladného účinku není v rozporu s žádným důležitým veřejným zájmem, neboť trest řádně vykonal a již více než tři roky od propuštění z výkonu trestu vede řádný život. Stěžovatel tvrdí, že nepředstavuje žádnou hrozbu pro společnost.

[7] Závěrem stěžovatel uvádí, že má zájem účastnit se řízení o jeho kasační stížnosti, sledovat jeho průběh a zadávat svému právnímu zástupci pokyny k dalšímu postupu. Za současné situace, která vládne na Ukrajině, by toto bylo stěžovateli při jeho vycestování z České republiky fakticky znemožněno.

[8] Žalovaný k návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti uvedl, že s ohledem na současnou situaci na Ukrajině ponechá tuto otázku na úvaze Nejvyššího správního soudu.

[9] Nejvyšší správní soud shledal, že stěžovatelův návrh je důvodný, a přiznal kasační stížnosti odkladný účinek.

[10] Podle § 32 odst. 5 zákona o azylu *podání kasační stížnosti má odkladný účinek, mělo-li jej podání žaloby proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany*. Podle § 32 odst. 2 téhož zákona *podání žaloby podle odstavce 1 má odkladný účinek, s výjimkou žaloby proti rozhodnutí podle § 16 odst. 1 písm. b), d), f) a g), žaloby proti rozhodnutí podle § 16 odst. 2, žaloby proti rozhodnutí o udělení azylu nebo doplňkové ochrany, žaloby proti rozhodnutí o prodloužení doplňkové ochrany a rozhodnutí o zastavení řízení podle § 25, s výjimkou rozhodnutí o zastavení řízení podle § 25 písm. i) z důvodu uvedeného v § 10a odst. 1 písm. g). O přiznání odkladného účinku podle soudního řádu správního lze požádat pouze společně s podáním žaloby*.

[11] Podle § 107 s. ř. s. v návaznosti na § 32 odst. 2 a 5 zákona o azylu v posuzované věci kasační stížnost nemá odkladný účinek; Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat. Ustanovení § 73 odst. 2 až 5 se užije přiměřeně. Podle § 73 odst. 2 s. ř. s. *soud na návrh žalobce po vyjádření žalovaného usnesením přizná žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem*.

[12] Z četné judikatury Nejvyššího správního soudu lze dovodit, že institut odkladného účinku se primárně vztahuje k žalobě jako prostředku ochrany veřejných subjektivních práv. Kasační stížnost je však mimořádným opravným prostředkem směřujícím proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu. Odkladný účinek vůči pravomocnému rozhodnutí by proto měl být přiznáván pouze v ojedinělých případech, pro něž zákonodárce užil slova o „*nepoměrně větší újme*“. Přiznáním odkladného účinku se totiž prolamují právní účinky pravomocného rozhodnutí krajského soudu, na které je třeba hledět jako na zákonné a věcně správné, dokud není jako celek zákonným postupem zrušeno. Tímto zákonným postupem je meritorní rozhodnutí o kasační stížnosti, nikoliv přiznání odkladného účinku (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2013, č. j. 5 Afs 84/2012 - 31). Přiznání odkladného účinku proto musí být vyhrazeno pro ojedinělé případy, které zákonodárce vyjádřil v § 73 odst. 2 s. ř. s.

[13] Podle tohoto ustanovení soud může přiznat žalobě odkladný účinek za současného splnění dvou podmínek: (1) výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí by znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout

pokračování

jiným osobám, a (2) přiznání odkladného účinku nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem. Ve smyslu § 107 s. ř. s. uvedené podmínky platí přiměřeně i pro odkladný účinek kasační stížnosti.

[14] Nejvyšší správní soud po zhodnocení důvodů uváděných stěžovatelem a po přihlédnutí ke všem okolnostem případu dospěl k závěru, že zákonné podmínky pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle výše uvedených ustanovení soudního řádu správního jsou splněny. Stěžovatel v daném případě tvrdil, že vycestování z České republiky pro něj bude znamenat nepoměrně větší újmu, než jaká může přiznáním odkladného účinku vzniknout třetím osobám, a to zejména s ohledem na probíhající válečný konflikt na Ukrajině. V souvislosti s tím stěžovatel rovněž vyjádřil obavy, zda by se v případě vycestování do domovské země mohl aktivně účastnit soudního řízení, sledovat jeho průběh a dávat svému zástupci pokyny k dalšímu postupu. Tato tvrzení shledal Nejvyšší správní soud s ohledem na aktuální bezpečnostní situaci na Ukrajině dostačujícími. Současná situace na Ukrajině způsobená válečným stavem představuje pro stěžovatele bezprostřední ohrožení na zdraví a životě vůbec; jedná se o závažnou a reálně hrozící újmu. Stěžovatel přitom neodkázal obecně pouze na své právo na spravedlivý proces (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2020, č. j. 8 Azs 339/2019 - 38), ale rovněž předestřel i individuální okolnosti, které zakládají důvod pro vyhovění návrhu, jak je výše uvedeno.

[15] Je sice pravdou, že k bezprostřednímu opuštění území České republiky by mohl být stěžovatel donucen až v souvislosti s rozhodnutím o správním vyhoštění, avšak v případě nepřiznání odkladného účinku kasační stížnosti by to pro stěžovatele znamenalo pobývat na území České republiky nelegálně a vystavit se riziku zákazu pobytu na území České republiky po určitou dobu, který je se sankcí správního vyhoštění pravidelně spojen (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 8. 2011, č. j. 5 As 73/2011 - 100). Ani tato skutečnost tedy není překážkou přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[16] Nejvyššímu správnímu soudu není známo, že by v případě přiznání odkladného účinku kasační stížnosti hrozila újma třetím osobám, jelikož tomu žádné indicie nenavštědčují. První z výše uvedených podmínek je tudíž splněna.

[17] Současně kasační soud neopomněl zvážit, zda splnění druhé podmínky dané v § 73 odst. 2 s. ř. s. tedy, že přiznání odkladného účinku nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem, nebrání trestní minulost stěžovatele. Z napadeného rozsudku totiž vyplývá, že stěžovatel spáchal zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „trestní zákoník“), dále zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), písm. c) trestního zákoníku ve stadiu pokusu dle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku ve stadiu pokusu dle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, přečin omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1 trestního zákoníku a přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku. Stěžovatel byl odsouzen k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 3 let. Ve výkonu trestu odnětí svobody byl do dne 27. 11. 2018.

[18] K otázce možného rozporu přiznání odkladného účinku s důležitým veřejným zájmem se Nejvyšší správní soud vyjádřil mimo jiné v usnesení ze dne 19. 11. 2014, č. j. 1 Azs 160/2014 - 25, v němž dospěl k závěru, že „[p]okud jde o možný rozpor s důležitým veřejným zájmem, je opět nutné poměřit na jedné straně újmu brozící stěžovateli v případě nepřiznání odkladného účinku, a na straně druhé důležité zájmy společnosti. Pro zamítnutí návrhu přitom nepostačuje pouze existence kolidujícího veřejného zájmu, jak by se mohlo zdát z doslovného výkladu § 73 odst. 2 s. ř. s. Toto ustanovení

nutno vykládat ústavně konformním způsobem, a proto je třeba za pomoci testu proporcionality vážit intenzitu hrozícího zásahu do základního práva svěřícího žalobci s intenzitou narušení veřejného zájmu (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2008, č. j. 5 As 17/2008 – 131, č. 1698/2008 Sb. NSS).“

[19] Nejvyšší správní soud tudíž přistoupil k poměrování intenzity proti sobě stojící újmy hrozící stěžovateli a narušení důležitého veřejného zájmu a vzal v úvahu následující skutečnosti.

[20] Jak již výše uvedeno, stěžovatel se v minulosti dopustil trestné činnosti, za kterou byl v roce 2015 pravomocně odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v délce tří let. Z výkonu trestu odnětí svobody byl propuštěn dne 27. 11. 2018. Od propuštění tedy uplynuly více než tři roky a stěžovatel se další trestné činnosti nedopustil.

[21] Z napadeného rozsudku rovněž vyplývá, a není to ani sporné, že stěžovatel pochází ze Zakarpatské oblasti, je státním příslušníkem Ukrajiny a je ukrajinské národnosti. V České republice pobývá od roku 2004, protože jeho matka zde měla povolení k trvalému pobytu a stěžovateli bylo uděleno povolení k trvalému pobytu za účelem sloučení rodiny. O uvedené povolení přišel v roce 2018. Na Ukrajinu se několikrát vrátil na dovolenou, naposledy v roce 2012. Je bezdětný a od roku 2017 je rozvedený.

[22] Nelze současně přehlédnout, že na Ukrajině v současné době probíhá válečný konflikt, který doprovází vysoké ztráty na životech vojáků i civilního obyvatelstva. V pohybu je velká část obyvatel, která se přesouvá do bezpečnějších oblastí Ukrajiny či do jiných států, včetně České republiky. Bezpečnostní situací jsou výrazně poznamenány všechny oblasti života obyvatel Ukrajiny. V případě vycestování stěžovatele zpět do země původu není vyloučeno, že by mohl být bezprostředně ohrožen na životě, že by zde nenalezl žádné zázemí a nebyl by schopen se ekonomicky zabezpečit.

[23] Dalším důležitým, byť nikoliv jediným a výlučným hlediskem, které Nejvyšší správní soud zohlednil, je zachování stěžovatelova ústavního práva na spravedlivý proces. Byť je stěžovatel v tomto řízení v souladu se zákonným požadavkem zastoupen advokátem, náleží k právu na spravedlivý proces i právo účastníka vystupovat v tomto řízení osobně, být v kontaktu se svým zástupcem, udělovat mu pokyny pro výkon zastoupení, poskytovat mu potřebnou součinnost atd. Pokud by se stěžovatel vrátil do země původu, kde probíhá válečný konflikt, nebylo by možné zaručit, že stěžovateli bude výkon práva na spravedlivý proces umožněn.

[24] Pro uvedené tudíž Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že intenzita hrozícího zásahu do základních práv stěžovatele nepřiznáním odkladného účinku je vyšší než intenzita hrozícího zásahu do některého z veřejných zájmů v případě jeho přiznání, zde především veřejného zájmu na tom, aby se na území České republiky nacházely pouze osoby, které k tomu mají příslušné oprávnění a které také dodržují právní řád České republiky.

[25] Kasační soud tudíž dovedl naplnění všech shora vymezených podmínek pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 107 s. ř. s. ve spojení s § 73 odst. 2 téhož zákona, a proto kasační stížnosti odkladný účinek přiznal. Učinil tak ve vztahu k napadenému rozsudku (srov. výše uvedené usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 8 Azs 339/2019 - 38). Vzhledem k tomu, že i krajský soud přiznal žalobě stěžovatele odkladný účinek usnesením ze dne 1. 3. 2022, č. j. 53 Az 1/2022 - 18, fakticky se tak do meritorního rozhodnutí o kasační stížnosti obnovuje i odkladný účinek ve vztahu k vykonatelnosti napadeného rozhodnutí.

pokračování

[26] Závěrem Nejvyšší správní soud připomíná, že usnesení o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti je svou podstatou rozhodnutím předběžné povahy a nelze z něj předjímat budoucí rozhodnutí o věci samé.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. května 2022

Mgr. Petra Weissová
předsedkyně senátu